

Asia: Ihmiskaupan vastaisen toimintaohjelman 2021 – 2023 päivittäminen

Pelastakaa Lapset kiittää mahdollisuudesta osallistua 10.6.2025 klo 13.30-16.00 oikeusministeriössä järjestettyyn kuulemistilaisuuteen, jonka aiheena oli ihmiskaupan vastaisen toimintaohjelman 2021 – 2023 päivittäminen. Toimitamme kuulemisessa esittämämme lisäksi lausuntomme täydentäen laajemmin esittämiämme huomioita.

1. **Mikä on näkemyksenne mukaan lapsiin ja nuoriin kohdistuvan ihmiskaupan tilannekuva ja viimeaikainen kehitys edellä mainitut ihmiskaupan ilmenemismuodot ja ympäristöt huomioon ottaen?**

On arvioitu, että maailmanlaajuisesti 300 miljoonaa lasta on kohdannut viimeisen vuoden aikana seksuaaliväkivaltaa digitaalisissa ympäristöissä¹. Lapsiin verkossa kohdistettu seksuaaliväkivalta saa uusia muotoja teknologian, kuten tekoälyn, kehittyessä.

Yksi seksuaaliväkivaltaan pyrkivä tekijä voi verkkoympäristöjen kautta kohdistaa samanaikaisesti seksuaaliväkivaltaa suureen määrään lapsia, esimerkiksi hyödyntäen teknologiaa osana grooming-prosessia eli lapsen houkuttelua seksuaalisiin tarkoituksiin.

Tekoälyjärjestelmät mahdollistavat lapsiin kohdistuvan väkivallan aivan uudella ja haitallisella tavalla. Jo nyt on nähtävissä kansainvälisesti tekoälyllä tuotetun, lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavan kuvamateriaalin räjähdysmäinen kasvu maailmanlaajuisesti.

Lapsiin kohdistuva seksuaaliväkivaltaan liittyvä ihmiskauppa voi ilmetä monin tavoin. Se voi olla lapsen pakottamista seksuaaliseen toimintaan rahaa tai muuta korvausta vastaan ja se voi olla lapsen houkuttelua, manipuloimista, painostamista tai pakottamista lähettämään itsestään seksuaalissävytteisiä kuvia tai videoita. Se voi olla sitä, että lapsi saadaan erilaisin keinoin esiintymään liveyhteydessä kännykän tai tietokoneen välityksellä alasti ja tekemään seksuaalisia tekoja itselleen, toiselle/toisille lapsille tai aikuisen kanssa. Liveyhteyttä voi olla seuraamassa yksi henkilö tai se voidaan striimata niin, että sitä voi katsoa jopa kymmeniä tai satoja ihmisiä. **Ihmiskauppa voi tulla kyseeseen myös tilanteissa, jossa lapsen itseensä kohdistamaa seksuaalista toimintaa tai aikuisen lapsen kohdistamaa seksuaaliväkivaltaa kuvataan, tallennetaan, levitetään ja myydään netissä.** ² Ihmiskauppa voi tulla lasten kohdalla kyseeseen, vaikka toistuviin seksuaaliväkivallan tekoihin ei

¹ Into the Light Index. <https://intothelight.childlight.org/>

² Kervinen & Ollus (2019). Lapsiin ja nuoriin kohdistuva ihmiskauppa Suomessa. https://heuni.fi/documents/47074104/0/HEUNI_Report_89_Lapsiin_ja_nuoriin_kohdistuva_ihmiskauppa_Suomessa_2019+%281%29.pdf/819ec669-b388-0370-383a-2c1100599d5e/HEUNI_Report_89_Lapsiin_ja_nuoriin_kohdistuva_ihmiskauppa_Suomessa_2019+%281%29.pdf?t=1607434597

liittyisi taloudellista hyötyä tai aineellista korvausta³ ja tilanteissa, joissa tekijä ei ole fyysisesti läsnä lapsen kanssa⁴.

Seksuaaliväkivalta on rajat ylittävää rikollisuutta ja on todennäköistä, että suomalaisiin ja Suomessa asuviin lapsiin kohdistetaan seksuaaliväkivaltaa myös ulkomailla asuvien tekijöiden toimesta, myös osana järjestäytynyttä rikollisuutta⁵. Lapsen kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistava materiaali on todistusaineistoa lapsen kohdistuneesta seksuaalirikoksesta, mutta **pelkästä materiaalista ei usein selviä, onko lapsi ihmiskaupan uhri.**

Pelastakaa Lapset on ylläpitänyt yli 20 vuotta Nettivihje-palvelua, jonne kuka tahansa voi ilmoittaa, jos kohtaa lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavaa materiaalia tai siihen liittyvää toimintaa verkossa. **Vuonna 2024 INHOPE-vihjepalveluverkosto, johon myös Pelastakaa Lasten Nettivihje kuuluu, käsitteli lähes 2,5 miljoonaa raporttia epäilyistä lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavasta kuvamateriaalista.** Tilastoissa näkyi **yli 200 prosentin kasvu materiaalin määrässä edellisvuoteen nähden.**⁶

Vuonna 2024 Nettivihjeelle saapuneista vihjeistä yli 5000:n arvioitiin sisältävän lapsen kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavaa materiaalia. Tästä materiaalista 94 % oli lapsen itsestään ottamaa seksuaaliväkivaltaa todistavaa materiaalia. **Lapsen itsestään ottaman ja tekijän tallentaman kuvamateriaalin määrän kasvu on huolestuttava ilmiö,** jonka Pelastakaa Lapset on työssään nähnyt muiden kansainvälisten vihjepalveluiden tavoin (esim.⁷). Näissä tilanteissa lapsi on todennäköisesti houkuteltu, manipuloitu tai pakotettu ottamaan itsestään kuvia tai tekijän kanssa videoyhteyteen, jossa tekijä on ohjaillut lasta toimimaan seksuaalisella tavalla kameran edessä. On varsin todennäköistä, että lapsi ei ole ollut tietoinen siitä, että häntä kuvataan ja tallennetta jaetaan tai myydään netissä.

³ Kervinen & Ollus (2019). Lapsiin ja nuoriin kohdistuva ihmiskauppa Suomessa.

https://heuni.fi/documents/47074104/0/HEUNI_Report_89_Lapsiin_ja_nuoriin_kohdistuva_ihmiskauppa_Suomessa_2019+%281%29.pdf/819ec669-b388-0370-383a-2c1100599d5e/HEUNI_Report_89_Lapsiin_ja_nuoriin_kohdistuva_ihmiskauppa_Suomessa_2019+%281%29.pdf?t=1607434597

⁴ Ihmiskauppa.fi. <https://ihmiskauppa.fi/ihmiskauppa/alaikaisiin-kohdistuva-ihmiskauppa/cybersex-trafficking-lapsiuhrit-videoyhteyden-paassa/>

⁵ National Criminal Investigation Service, Norway (2025). Financially motivated sexual extortion Intelligence report. <https://kudos.dfo.no/documents/372421/files/47425.pdf>

⁶ INHOPE (2025). Annual report 2024. <https://inhope.org/media/site/41f00cc3d9-1743600476/inhope-annual-report-2024.pdf>

⁷ Internet Watch Foundation (2024). IWF Annual Report 2023 <https://uat.iwf.org.uk/annualreport2023/trends-and-data/self-generated-child-sex-abuse/>

Toinen huolestuttava ilmiö, jonka Nettivihje on kohdannut työssään, on alastonkuvilla kiristäminen. **Nettivihje vastaanottaa yhä enemmän vihjeitä lapsilta liittyen tilanteisiin, joissa lasta kiristetään hänen lähettämillään seksuaalissävyytteillä kuvilla ja videoilla.** Kiristäminen on kohdistunut useammin teini-ikäisiin poikiin, tekijät ovat kommunikoineet englannin kielellä ja esiintyneet samanikäisinä lapsina. Tavoitteena kiristystilanteissa on voinut olla taloudellinen hyöty tai pyrkimys saada uutta seksuaalissävyytteistä materiaalia. **Alastonkuvilla kiristäminen on näkynyt myös kasvuna poliisin tilastoissa⁸. Taustalla voi olla myös järjestäytynyttä rikollisuutta⁹.**

Edellä mainittujen lisäksi erilaiset netissä toimivat verkostot (esim. the COM) lisäävät lasten riskiä joutua seksuaaliväkivallan ja muun väkivallan urheiksi. Verkostojen toimintaan kuuluu erityisesti haavoittavassa asemassa olevien lasten houkuttelu ja manipulointi mm. lähettämään seksuaalissävyytteistä materiaalia itsestään.¹⁰

Pakon edessä kodeistaan lähtevät ja muista maista turvaa hakevat henkilöt ovat monesti alttiita joutumaan matkan varrella olevissa maissa sekä kohdemaassa riippuvuussuhteeseen, jossa voi olla ihmiskauppaan viittaavia piirteitä tai jotka voidaan luokitella selkeästi ihmiskaupaksi.

IOM:n ylläpitämän ihmiskaupan kansainvälisiä tilastoja seuraavan dataportaalin mukaan suurin prosenttiosuus (21,2%) ihmiskaupan uhreista on 9-17-vuotiaita¹¹. Eräiden tutkimusten mukaan suurempi osuus (56,9%) ihmiskaupan uhriksi joutuneista lapsista oli joutunut uhriksi oman maansa sisällä. Loput (yli 40%) olivat joutuneet ihmiskaupan uhriksi maiden rajoja ylittäessään. **Suurimmalla osalla näistä lapsista ihmiskauppa liittyi työntekoon, osalla seksuaaliseen väkivaltaan, ja osalla molempiin¹².**

Pelastakaa Lapset tunnistaa sen, että lapsiin liittyvä ihmiskauppa on monitahoinen ja vaikeasti tunnistettava ilmiö. **Pakkomuuton kokeneilla lapsilla sen tunnistamiseen liittyy lisääntyviä haasteita myös johtuen pakolaisten vastaanottoon liittyvien prosessien muutoksesta.**

Suomessa ja muualla EU:ssa ollaan EU:n uuden turvapaikkasopimuksen myötä ottamassa käyttöön **uusia rajamenettelyjä**, joihin muun muassa sisältyy nopeutettu rajaprosessi tiettyjen turvapaikanhakijaryhmien osalta. Myös **rajan sulkeminen ja tämän myötä rajalla tapahtuva haavoittuvuuksien arviointi on muuttanut rajojen yli liikkeellä olevien ja kansainvälistä suojelua hakevien lasten tilannetta, ja mahdollisuuksia tunnistaa näihin lapsiin liittyviä ihmiskaupan mahdollisia merkkejä.**

⁸ Pelastakaa Lapset (2023). Nuorilta kiristetään rahaa alastonkuvilla – “sextortion”-ilmiö näkyy nyt myös Suomessa. <https://www.pelastakaaalapset.fi/ajankohtaista/nuorilta-kiristetaan-rahaa-alastonkuvilla-sextortion-ilmiio-nakyy-nyt-myyos-suomessa/>

⁹ National Criminal Investigation Service, Norway (2025). Financially motivated sexual extortion Intelligence report. <https://kudos.dfo.no/documents/372421/files/47425.pdf>

¹⁰ Poliisi (2025). Poliisi huolestunut kansainvälisestä, äärimmäisen väkivaltaisesta "The Com" -verkostosta – uhreina etenkin lapset ja nuoret. <https://poliisi.fi/-/poliisi-huolestunut-kansainvalisesta-aarimmaisens-vakivaltaisesta-the-com-verkostosta-uhreina-etenkin-lapset-ja-nuoret>

¹¹ [Human trafficking data](#)

¹² [From Evidence to Action: Twenty years of IOM child trafficking data to inform policy and programming | IOM Publications Platform](#)

2. Millaisia haasteita tunnistatte lapsiin ja nuoriin kohdistuvan ihmiskaupan vastaisessa työssä tällä hetkellä?

Lapsiin kohdistuva seksuaaliväkivalta on piilorikollisuutta, sillä vain pieni osa seksuaaliväkivaltatapauksista tulee viranomaisten tietoon. Lapset eivät aina kerro heihin kohdistuneesta seksuaaliväkivallasta välttämättä kenellekään – jos he kertovat, kertovat he todennäköisimmin ystävälleen¹³. Tämä estää seksuaaliväkivaltaa kokeneiden lasten tunnistamista ja auttamista sekä rikoksen tekijöiden vastuuseen saattamista.

Haasteena on myös ihmiskaupan linkittäminen seksuaaliväkivaltatapauksiin. Ymmärryksemme mukaan Suomessa ei vielä tunnisteta riittävästi ihmiskaupan mahdollisuutta seksuaalirikostutkinnan yhteydessä eikä näin ollen ihmiskaupan mahdollisuutta oteta välttämättä huomioon.

Nopeutettuun rajamenettelyyn liittyen Pelastakaa Lasten huolena on, **että pystytäänkö prosessin aikana riittävän perusteellisesti arvioimaan kansainvälistä suojelua hakevan lapsen haavoittuvuuksia ja esimerkiksi ihmiskauppaan viittaavia tekijöitä.**

3. Miten lapsiin ja nuoriin kohdistuvaa ihmiskauppaa voitaisiin näkemyksenne mukaan ehkäistä nykyistä tehokkaammin?

Digitaaliset ympäristöt ovat osa monen lapsen arkea. Näitä ympäristöjä ei ole kuitenkaan luotu lasten turvallisuutta ajatellen. Siellä, missä lapset viettävät aikaa, oli se esimerkiksi sosiaalisessa mediassa tai pelialustoilla, on myös heitä, jotka haluavat lapsille pahaa. **Jotta seksuaaliväkivaltaa voidaan ennaltaehkäistä, tulee digitaalisista ympäristöistä tehdä lapsille turvallisempia.**

Lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavaa materiaalia tuotetaan koko ajan lisää ja jo tiedossa olevan materiaalin levittämistä jatketaan vuodesta toiseen. Materiaalin tuottamisen ennaltaehkäisy vaatii myös sen, että **ennaltaehkäistään ja torjutaan lasten houkuttelua seksuaalisiin tarkoituksiin.**

Lapsia voidaan houkutella tilanteisiin, joissa heihin kohdistettua seksuaaliväkivaltaa voidaan kuvata ja sen jälkeen materiaalia voidaan jakaa. Lisäksi lapsia houkutellaan ottamaan ja lähettämään itsestään kuvia ja videoita, joissa he esimerkiksi tekevät itselleen seksuaalisia tekoja. Seksuaaliväkivallan tekijä levittää lapselta saamaansa materiaalia.

Euroopan komissio on tehnyt ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ehkäisyä ja torjuntaa koskevista säännöistä (COM(2022) 209 final). Asetuksella voitaisiin luoda pysyvä oikeudellinen kehys, joka mahdollistaa lapsiin verkossa kohdistuvan seksuaaliväkivallan tehokkaamman ennaltaehkäisyn sekä torjunnan.

Tällä hetkellä voimassa oleva väliaikainen asetus mahdollistaa vapaaehtoisuuteen perustuvan lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan tunnistamisen, mutta **huolena on, että väliaikainen asetus ehtii raukeamaan, ennen kuin pysyvästä lainsäädännöstä on päästy yhteisymmärrykseen.** Pelastakaa Lapset korostaa, että vapaaehtoisuuteen perustuva lainsäädäntö ei ehkäise tai torju lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa riittävän tehokkaasti ja kattavaa oikeudellista kehystä tarvitaan kipeästi. **Turvatakseen lapset seksuaaliväkivallalta verkossa, pysyvän asetuksen tulisi sisältää**

¹³ Pelastakaa Lapset (2021). Grooming lasten silmin -selvitys lasten ja nuorten kokemasta groomingista netissä.
<https://www.pelastakaa-lapset.fi/ajankohtaista/grooming-lasten-silmin/>

verkkopalveluntarjoajille tunnistamisvelvoitteita sekä taata lasten suojele seksuaaliväkivallalta kaikissa digitaalisissa ympäristöissä.

4. Miten ihmiskaupan uhriksi joutuneita lapsia ja nuoria voitaisiin tavoittaa ja tunnistaa nykyistä paremmin?

Pelastakaa Lasten Grooming lasten silmin -selvityksessä enemmistö lapsista oli kertonut kokemuksistaan ja heistä valtaosa ystävälle. Aikuiselle ja viranomaiselle kertoi harvempi lapsi. Iso osa lapsista oli nähnyt ystävän kokevan groomingia, mutta yli puolet lapsista vastasi, että ei ilmoittaisi tai että eivät olleet ilmoittaneet siitä eteenpäin.

Groomingista kertomiseen oli lasten mukaan vaikuttanut se, että aikuinen tai viranomainen oli ottanut asian puheeksi. Niistä lapsista, jotka eivät olleet kertoneet kokemuksestaan kenellekään, suurin osa ei uskonut asian olleen vakava. Osa ei uskonut kertomisen auttavan.¹⁴ **Lapsille ja nuorille tulee siis tarjota tietoa siitä, millainen toiminta verkossa on väärin ja laitonta.** He tarvitsevat tietoa siitä, kenelle kertoa omista ja ystäviensä kokemuksista.

On varmistettava, että groomingista kertovaa lasta uskotaan ja hän saa tarvitsemansa tuen ja avun. Ammattilaisten ja lasten huoltajien tulee uskaltaa ottaa lapsiin verkossa kohdistuva seksuaaliväkivalta puheeksi ja kysyä lapsilta, ovatko he kokeneet seksuaaliväkivaltaa.

Pelastakaa Lapset on pitkään tehnyt työtä yritysten yhteiskuntavastuun edistämiseksi. Olemme laatineet yhdessä Unicefin kanssa **lapsenoikeusperustaista liiketoimintaa ohjaavat periaatteet.** Parhaillaan teemme yhteistyötä yritysten kanssa niiden toiminnan lapsivaikutusten selvittämiseksi ja yritysten osaamisen kehittämiseksi tällä alueella. Näkemys on, että **yrityksillä voi olla merkittävä rooli ihmiskaupan torjunnassa, jos niitä tuetaan panostamaan esim. henkilökunnan koulutukseen lapsikaupan uhrien tunnistamiseksi** esim. hotelleissa ja lentokentillä.

Mitä tulee liikkeellä oleviin turvaa hakeviin lapsiin, Pelastakaa Lasten näkemys on, että ammattilaisten ja viranhaltijoiden tulee saada säännöllisesti ajantasaista ja perusteellista koulutusta ihmiskaupan lapsiuhrien tunnistamiseen ja siihen liittyvien yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen. **Erityistä huomiota tulisi myös kiinnittää rajaviranomaisten osaamisen vahvistamiseen.** Pelastakaa Lapset on ollut mukana laatimassa Frontexille ohjeita lasten suojeleluun rajoilla, ja järjestömme toivoo, että ohjeita pystytään noudattamaan aina, myös nopeutetussa rajamenettelyssä.

Pelastakaa Lapsen toivoo lisäksi, että Suomessa seurattaisiin paremmin lapsikaupan tilannetta Euroopassa ja globaalisti, ja kartoitettaisiin ajantasaista tilannekuvaa monialaisesti. Järjestömme seuraa liikkeellä olevia lapsia niin Euroopan rajojen ulkopuolella kuin Euroopassa pyrkien varmistamaan turvaa hakevien lasten oikeudet. Lapset kohtaavat liikkeellä ollessaan ja turvaa hakiessaan paljon väkivaltaa ja ovat hyvin haavoittavassa asemassa ihmiskaupalle. Balkanin alueen reittiä liikkuvien lasten tilannetta seuraamme säännöllisissä raporteissamme, joista viimeisin kertoo tilanteen lapsista liikkeessä tammikuusta-elokuuhun 2024 [Refugees and Migrants at the Balkans Route Regional Overview](#).

Euroopan neuvoston Ihmiskauppasopimusta valvova GRETA on juuri (12.6.) julkaissut [raporttinsa](#) Ukrainassa tapahtuvasta ja maan rajojen yli suuntautuvasta ihmiskaupasta. Raportissa kehoitetaan

¹⁴ Pelastakaa Lapset (2021). Grooming lasten silmin -selvitys lasten ja nuorten kokemasta groomingista netissä. <https://www.pelastakaalapset.fi/ajankohtaista/grooming-lasten-silmin/>

Ukrainaa kiinnittämään huomiota mm. lasten suojeluun laitoksissa sekä kaduilla asuvien ja vanhempansa menettäneiden lasten riskiin joutua ihmiskaupan uhreiksi.

Ukrainan sodan alettua, maasta on paennut 6 miljoonaa ihmistä, ja toiset 6 miljoonaa on sisäisiä pakolaisia. GRETA kantaa huolta laitoksista siirrettyjen sekä Venäjälle kuljetettujen lasten tilanteesta, ja muistuttaa, että erityisesti ne lapset, jotka ovat joutuneet sodan takia eroon vanhemmistaan ja sosiaalisesta ympäristöstään, ovat erityisessä riskissä joutua ihmiskaupan uhreiksi, ja voivat joutua esimerkiksi pakotetuiksi rikollisiin ryhmiin, laittoman adoption uhreiksi tai pakkotyöhön.

Lopuksi, ihmiskaupasta ja sen ilmenemisestä tulee jakaa enemmän ajantasaista tietoa paikallisesti, ja kuntien ammattilaisten, viranhaltijoiden ja päättäjien tulisi olla paremmassa valmiudessa tunnistamaan ihmiskauppa omissa yhteisöissään.

Lisätietoja:

Eveliina Karhu

asiantuntija

eveliina.karhu@pelastakaalapset.fi

Eveliina Viitanen

kehittämispäällikkö, valmius ja pakolaistyö

eveliina.viitanen@pelastakaalapset.fi

Tiina-Maria Levamo

johtava asiantuntija -lapsen oikeudet ja vaikuttamistyö

tiina-maria.levamo@pelastakaalapset.fi